

Ochrona małoletnich i pomoc pokrzywdzonym wykorzystaniem seksualnym w Kościele w Polsce

—
raport roczny
2020

KONFERENCJA
EPISKOPATU
POLSKI

BIURO DELEGATA KEP
DS. OCHRONY DZIECI
I MŁODZIEŻY

Ochrona małoletnich i pomoc pokrzywdzonym wykorzystaniem seksualnym w Kościele w Polsce

raport roczny
2020

KONFERENCJA
EPISKOPATU
POLSKI

BIURO DELEGATA KEP
DS. OCHRONY DZIECI
I MŁODZIEŻY

Opracowanie redakcyjne:

Marta Dalgiewicz

ks. Piotr Studnicki

Biuro Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży

Marta Titaniec

ks. Grzegorz Strzelczyk

Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski

Copyright © Konferencja Episkopatu Polski 2021

Spis treści

- 6** Wstęp
- 8** Kalendarium
- 12** Struktura systemu reagowania na wykorzystanie seksualne, pomocy pokrzywdzonym i prewencji w polskim Kościele
- 14** Delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. ochrony dzieci i młodzieży i jego Biuro
- 18** Koordynator Konferencji Episkopatu Polski ds. ochrony dzieci i młodzieży
- 20** Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski
- 24** Centrum Ochrony Dziecka
- 27** Struktury podstawowe
- 29** Inicjatywa „Zranieni w Kościele”
- 31** Regionalny Punkt Konsultacyjny dla Osób Zranionych w Kościele - Poznań
- 33** „Ku uzdrowieniu” – grupa wsparcia (Fundacja Towarzystwa Rodzinie w Krakowie)
- 34** Dane kontaktowe instytucji działających na rzecz osób małoletnich dotkniętych przemocą

Wstęp

Nie możemy pozwolić na to, by skandaliczne przypadki **przekreśliły dobro, które jest w Kościele**. W zdecydowanej większości księża i siostry zakonne to ludzie z powołaniem, sumiennie wypełniający swoje obowiązki. **Nie ma wśród duchownych miejsca dla osób wykorzystujących seksualnie małoletnich**. Nie ma zgody na ukrywanie ich przestępstw. Ścigamy sprawców również po to, by stanąć po stronie dobrych księży i wraz z nimi pomagać wszystkim wiernym w odkrywaniu Bożej miłości.

abp Wojciech Polak
(16.05.2020)

Odpowiedzią Kościoła na dramat wykorzystania seksualnego przez duchownych osób małoletnich, niepełnosprawnych i zależnych musi być zdecydowane działanie. Opinia publiczna koncentruje się – co nie dziwi – na historiach osób pokrzywdzonych oraz udziale w nich, nie zawsze chlubnym, instytucji kościelnych. Z mniejszą uwagą obserwowane są działania systemowe, które – zwłaszcza od czasu **powołania o. Adama Żaka SJ na Koordynatora KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży** – prowadzone są w polskim Kościele. To jednak one mają decydujące znaczenie dla zmiany mentalności i procedur, aby w przyszłości nie dochodziło do nowych przypadków wykorzystania, a osoby pokrzywdzone spotykały się ze zrozumieniem i mogły liczyć na fachową pomoc.

Oddajemy w ręce Szanownych Czytelników raport zawierający podstawowe informacje na temat takich właśnie działań strukturalnych podejmowanych w polskim Kościele w ciągu ubiegłego, **2020 roku**. Jednocześnie stanowi on **prezentację samego systemu ochrony dzieci i młodzieży**, jaki powoli budujemy. Temu poświęcone są zwłaszcza s. 8-11, opisujące chronologię wcześniejszych działań i prezentujące zależności pomiędzy instytucjami. Na kolejnych stronach znajdują Państwo informacje o działalności poszczególnych instytucji (z danymi kontaktowymi zebranych na s. 34-36).

Raport nie oddaje rzecz jasna sprawiedliwości wielu osobom zaangażowanym w bezpośrednią pomoc osobom pokrzywdzonym „w terenie”, często bez żadnego instytucjonalnego umocowania, w tym także niektórym spośród osób pokrzywdzonych, które angażują się w takie działania. Im winni jesteśmy szczególną wdzięczność.

Kalendarium

Kalendarium obejmuje wybrane wydarzenia związane z ochroną dzieci i młodzieży przed wykorzystaniem seksualnym w Kościele w Polsce i wskazuje na kontekst działań podejmowanych w 2020 r., które są przedmiotem niniejszego raportu.

2007

początek prac nad pierwszymi wytycznymi KEP

06.2009

Konferencja Episkopatu Polski przyjęła szczegółowe wytyczne dotyczące postępowania kościelnego w przypadku oskarżeń duchownych o molestowanie osób poniżej 18. roku życia

03.2012

nowa wersja „Wytycznych” została przyjęta przez Konferencję Episkopatu Polski

06.2012

powołanie przez Konferencję Episkopatu Polski Koordynatora ds. ochrony dzieci i młodzieży –
o. Adama Żaka SJ

06.2012

Episkopat zatwierdził aneksy do „Wytycznych”:

Aneks nr 1. Pomoc ofiarom
Aneks nr 2. Procedura postępowania
Aneks nr 3. Zasady formacji i profilaktyki

03.2014

powołanie z inicjatywy Koordynatora KEP Centrum Ochrony Dziecka (COD) przez Senat Akademii Ignatianum w Krakowie

międzynarodowa konferencja: „Jak rozumieć i adekwatnie odpowiedzieć na wykorzystanie seksualne małoletnich w Kościele” (Kraków, Akademia Ignatianum)

06.2014

pierwsza w Polsce ogólnopolska liturgia pokutna za grzechy i przestępstwa wykorzystywania seksualnego w Kościele (Kraków, bazylika Najświętszego Serca Pana Jezusa)

06.2014

10.2014

dokumenty opublikowanie przez KEP :

- „Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia”
- „Prewencja nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży i osób niepełnosprawnych w pracy duszpasterskiej i wychowawczej Kościoła w Polsce”

2015

zatwierdzenie przez Stolicę Apostolską „Wytycznych” oraz dokumentu o prewencji

2015

powołanie delegatów
ds. ochrony dzieci
i młodzieży
w diecezjach
i zakonach

2017

w odpowiedzi na apel papieża Franciszka
obchodzony jest Dzień modlitwy i pokuty
za grzech wykorzystania seksualnego
małoletnich – w Kościele w Polsce
w I piątek Wielkiego Postu

06.2017

nowelizacja
„Wytycznych”

03.2019

powołanie przez Konferencję
Episkopatu Polski Delegata KEP
ds. ochrony dzieci i młodzieży –
abp. Wojciecha Polaka

03.2019

kolejna nowelizacja
„Wytycznych”

06.2019

podczas zebrania plenarnego we Wrocławiu biskupi spotkali się z abp. Charlesem Scicluną, drugim sekretarzem Kongregacji Nauki Wiary, który od lat zajmuje się sprawą wykorzystania seksualnego małoletnich w Kościele

09.2019

w budynku Sekretariatu Episkopatu Polski rozpoczęło pracę Biuro Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży

10.2019

Konferencja Episkopatu Polski powołała Fundację Świętego Józefa KEP

Struktura systemu reagowania na wykorzystanie seksualne, pomocy pokrzywdzonym i prewencji w polskim Kościele

Na kolejnych stronach niniejszego raportu przedstawione zostały zadania poszczególnych podmiotów systemu i ich działania w 2020 roku.

Diagram nie obejmuje podmiotów niezależnych i pomocniczych (Inicjatywa „Zranieni w Kościele”, Fundacja Towarzystwa Rodzinie w Krakowie, Regionalny Punkt Konsultacyjny w Poznaniu). Jakkolwiek formalnie nie należą one do systemu budowanego w oparciu o decyzje KEP, to jednak stanowią istotną część działań Kościoła w Polsce – ujmujemy je zatem w niniejszym raporcie.

DELEGAT KEP DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY

↓
KOORDYNATOR KEP

↓
**STRUKTURY
PODSTAWOWE**

←
**STRUKTURY
WYKONAWCZO-POMOCOWE**

←
**STRUKTURY
EKSPERCKIE**

**Biuro Delegata KEP
ds. ochrony dzieci i młodzieży**

**Fundacja Świętego Józefa
Konferencji Episkopatu Polski**

• **Koordinatorzy FŚJ**

Delegaci

Duszpasterze

Kuratorzy

**Odpowiedzialni
za prewencję**

Centrum Ochrony Dziecka

Grupy eksperckie

• **Instytut Statystyki
Kościoła Katolickiego SAC**

• **Grupa prawna**

Delegat KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży i jego Biuro

DELEGAT KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY

Abp Wojciech Polak

Metropolita Gnieźnieński i Prymas Polski

Delegat KEP odpowiada za aspekt prawno-kanoniczny oraz organizacyjno-komunikacyjny całego systemu ochrony dzieci i młodzieży przed wykorzystaniem seksualnym w Kościele w Polsce i realizuje swoje zadania przy pomocy Biura Delegata KEP.

1. Wypracowywanie i wdrażanie systemowych rozwiązań dla Kościoła w Polsce, które służą ochronie małoletnich i pomocy pokrzywdzonym

- działania organizacyjne związane z rozpoczęciem funkcjonowania Fundacji Świętego Józefa KEP (FSJ)
- wypracowanie zasad współpracy pomiędzy KEP a Konsultą Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich w Polsce w ramach FSJ
- nawiązanie współpracy z Konsultą i Konferencją Wyższych Przełożonych Żeńskich Zgromadzeń Zakonnych w Polsce w ramach FSJ
- aktualizowanie i zarządzanie wspólną bazą danych kontaktowych delegatów ds. ochrony dzieci i młodzieży oraz duszpasterzy osób pokrzywdzonych w diecezjach i zgromadzeniach zakonnych

- ustanowienie kuratorów duchownych podejrzanych, oskarżonych, skazanych lub uniewinnionych za przestępstwo wykorzystania seksualnego małoletnich
- prace nad regulaminem komisji historycznej
- skierowanie do Rady Prawnej KEP pism z prośbą o wypracowanie interpretacji prawnej służącej udzielaniu pomocy osobom pokrzywdzonym
- przygotowanie materiałów duszpasterskich na Dzień modlitwy i pokuty za grzech wykorzystania seksualnego rozesłanych do wszystkich diecezji i parafii w Polsce oraz koordynacja wydarzeń na poziomie ogólnopolskim
- działania organizacyjne w przygotowaniu międzynarodowej konferencji Kościołów Europy środkowo-wschodniej „Our common mission of safeguarding God’s children” organizowanej z inicjatywy Papieskiej Komisji ds. Ochrony Małoletnich przy współpracy Konferencji Episkopatu Polski oraz Centrum Ochrony Dziecka

2. Monitorowanie systemu pomocy na poziomie ogólnopolskim

- zlecenie ISKK analizy pogłębionej kwerendy z lat 1990–2018
- kontynuacja badań przypadków wykorzystania seksualnego małoletnich w Kościele w Polsce (od 1 lipca 2018 do 31 grudnia 2020) we współpracy z ISKK
- prośba do przewodniczącego Komisji KEP ds. Misji o włączenie do programu kursu dla misjonarzy zajęć dot. prewencji wykorzystania seksualnego
- przygotowanie i przeprowadzenie rocznego badania ankietowego pracy delegatów diecezjalnych i zakonnych, duszpasterzy oraz koordynatorów FSJ
- udział w spotkaniach z delegatami diecezjalnymi i zakonnymi, duszpasterzami, kuratorami i koordynatorami FSJ

3. Indywidualna pomoc osobom pokrzywdzonym

- indywidualne kontakty z osobami pokrzywdzonymi
- towarzyszenie osobom pokrzywdzonym w wysłuchaniu i przesłuchaniu w ramach postępowania kościelnego
- pomoc prawna w składaniu zawiadomień do Stolicy Apostolskiej zgodnie z motu proprio „Vos estis lux mundi” papieża Franciszka.

4. Komunikacja wewnętrzna

- wystąpienia Delegata KEP na 2 zebraniach plenarnych Konferencji Episkopatu Polski
- pismo Delegata KEP do biskupów z prośbą o skierowanie przedstawicieli diecezji na studia podyplomowe na Akademii Ignatianum w Krakowie
- pismo Delegata KEP do proboszczów i rektorów, przekazany do parafii przez Inicjatywę „Zranieni w Kościele” wraz z plakatami promującymi telefon wsparcia
- pismo Delegata KEP do prowincjała OO. Redemptorystów w sprawie słów ojca Tadeusza Rydzyka
- zainicjowanie wydawania biuletynu „Ochrona Małoletnich w Kościele”
- spotkania z redaktorami naczelnymi oraz dziennikarzami mediów katolickich
- udział w licznych szkoleniach, panelach, wystąpieniach m.in. dla kleryków saletynów, księży diecezji opolskiej, kleryków seminarium krakowskiego, formatorów seminaryjnych, wykładowców oraz studentów Papieskiego Uniwersytetu Świętego Krzyża w Rzymie, księży studentów mieszkających w Papieskim Polskim Instytucie Kościelnym w Rzymie, przełożonych zgromadzeń żeńskich, duszpasterstwa akademickiego przy Kolegiacie św. Anny w Krakowie, dla członków Klubów „Tygodnika Powszechnego”

5. Komunikacja zewnętrzna

- oświadczenia Delegata KEP po filmie „Zabawa w chowanego” oraz w odpowiedzi na zarzuty dotyczące działań w sprawie zdarzeń w diecezji kaliskiej
- komunikat Kierownika Biura Delegata KEP informujący o podjęciu interwencji u prowincjała OO. Redemptorystów po słowach o. Tadeusza Rydzyka
- konferencja prasowa połączona z promocją książki „Łzy Niewinności”
- przygotowanie i uruchomienie strony zgloskrzywde.pl, będącej poradnikiem dla osób skrzywdzonych oraz posiadających wiedzę o krzywdzie w Kościele i zaniedbaniach przełożonych
- prowadzenie strony internetowej: www.ochrona.episkopat.pl oraz konta w serwisie społecznościowym Twitter: @OchronaKEP
- liczne wywiady i komentarze dla mediów

6. Publikacje

- „Odpowiedź Kościoła na dramat wykorzystania seksualnego małoletnich. Aspekt prawny. Dokumenty i komentarze”
- materiały duszpasterskie „Modlitwa zranionego Kościoła” na Dzień modlitwy i pokuty za grzech wykorzystania seksualnego
- przygotowanie polskiego tłumaczenia dokumentu Kongregacji Nauki Wiary „Vademecum dotyczące wybranych kwestii proceduralnych w zakresie postępowania w przypadkach nadużyć seksualnych popełnianych przez duchownych wobec małoletnich”

Koordynator KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży

KOORDYNATOR KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY

o. Adam Żak SJ

odpowiada zwłaszcza za aspekt merytoryczny działania systemu ochrony dzieci i młodzieży przed wykorzystaniem seksualnym w polskim Kościele, a w szczególności dba o fachowość i adekwatność do potrzeb podejmowanych działań oraz o kompetencje osób je podejmujących. W szczególności do jego zadań należy:

- wskazywanie kierunków działań systemu (opracowywanie strategii ochrony dzieci i młodzieży, sugerowanie nowych pól i sposobów działania)
- doradztwo i mentoring wobec podmiotów składających się na system ochrony
- dbanie o merytoryczny poziom działań, szkoleń, warsztatów, publikacji itd. realizowanych w ramach systemu (opiniowanie, ewaluacja, sugerowanie prowadzących, recenzentów itd.) w ścisłej współpracy z COD
- zgłaszanie kandydatów do podmiotów doradczych powoływanych przez Delegata KEP

DZIAŁANIA W ROKU 2020

- kierowanie Centrum Ochrony Dziecka w Krakowie
- przygotowanie szkolenia dla kuratorów duchownych podejrzanych, oskarżonych, skazanych lub uniewinnionych za przestępstwo wykorzystania seksualnego małoletnich
- inicjowanie i koordynowanie zespołu roboczego przygotowującego program prewencji w szkołach katolickich
- współtworzenie struktury systemu ochrony małoletnich i pomocy pokrzywdzonym w Kościele w Polsce
- koordynowanie zespołów steering committee reprezentujących delegatów, duszpasterzy i kuratorów
- doradztwo dla zespołu duszpasterzy osób skrzywdzonych
- opiniowanie dokumentów wypracowywanych w systemie ochrony małoletnich
- udział w zebraniu plenarnym KEP w Pabianicach oraz Komisji KEP ds. Duchowieństwa
- spotkanie z Konsultą oraz Konferencją Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich
- udział w przygotowaniach międzynarodowej konferencji przedstawicieli episkopatów Europy Środkowo-Wschodniej nt. ochrony małoletnich
- wsparcie w utworzeniu Regionalnego Punktu Konsultacyjnego dla Osób Zranionych w Kościele w Poznaniu
- indywidualne wsparcie osób pokrzywdzonych poprzez pokierowanie do odpowiednich instytucji lub pomoc w przygotowaniu i złożeniu zawiadomienia

Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski

Na początku 2020 roku rozpoczęła działalność Fundacja Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski (rejestracja w KRS 7 stycznia), której celem jest pomoc osobom skrzywdzonym wykorzystaniem seksualnym przez duchownych oraz wsparcie i inicjowanie działań mających na celu ochronę małoletnich w strukturach lokalnych Kościoła.

Fundacja została utworzona przez KEP, a przewodniczącym jej Rady jest abp Wojciech Polak, Delegat KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży. W każdej diecezji powołany został koordynator Fundacji, którego zadaniem jest pomoc osobom i lokalnym instytucjom kościelnym w pozyskiwaniu środków Fundacji.

FINANSOWANIE W ROKU 2020

Z wpłat diecezji Fundacja otrzymała kwotę 3 539 874,50 zł (składki ustalone przez KEP: 2 000 zł od biskupa, 150 zł od prezbitera).

Fundacja na projekty wydała 713 872,38 zł, a na koszty administracyjne 224 568,39 zł (6% przychodów).

Finansowanie terapii indywidualnych w 2020 r.

Fundacja opłacała terapię 13 osobom z 9 diecezji. 5 osób zgłosiło się bezpośrednio do Fundacji, a 8 osób zgłosiły diecezje. Jedna diecezja po zgłoszeniu przez Fundację podjęła się sfinansowania terapii osoby skrzywdzonej.

Fundacja wspierała w 2020 r. projekty 11 diecezji oraz:

- Centrum Ochrony Dziecka (por. s. 24-26)
- Inicjatywę „Zranieni w Kościele” (por. s. 29-30)
- Fundację Towarzystwa Rodzinie w Krakowie (por. s. 33)
- Regionalny Punkt Konsultacyjny dla Osób Zranionych w Kościele w Poznaniu (por. s. 31-32)

Dofinansowanie poprawy kompetencji osób pracujących z osobami pokrzywdzonymi

W 2020 r. 10 osób z 5 diecezji korzystało z finansowania przez Fundację specjalistycznych studiów podyplomowych z zakresu seksuologii klinicznej, psychotraumatologii praktycznej, profilaktyki przemocy seksualnej wobec dzieci i młodzieży, studiów podyplomowych COD.

Dofinansowanie systemu pomocy osobom pokrzywdzonym w terenie w 2020 r.

Dwie diecezje (Archidiecezja Poznańska i Archidiecezja Gnieźnieńska) wspólnie utworzyły Regionalny Punkt Konsultacyjny dla Osób Zranionych w Kościele – archpoznan.pl/pl/punkt-konsultacyjny.

Działają dwie grupy wsparcia dla osób zranionych przemocą seksualną w Kościele:

- w Warszawie (prowadzi Inicjatywa „Zranieni w Kościele”)
zranieni.info
- w Krakowie (prowadzi Fundacja Towarzystwa Rodzinie)
kuuzdrowieniu.pl

Finansowanie szkoleń

Fundacja sfinansowała jedno szkolenie dla kuratorów.

FINANSOWANIE DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH W 2020 R.

W oparciu o finansowanie Fundacji

- przeprowadzono analizę wytycznych diecezjalnych oraz zakonnych wraz z rekomendacjami
- opracowywane są kursy e-learningowe w zakresie prewencji dla dorosłych i młodzieżowych liderów grup duszpasterskich
- opracowywany jest system prewencji wykorzystywania seksualnego osób z niepełnosprawnością
- jedna diecezja organizuje konferencje dla osób pracujących w diecezji

WAŻNIEJSZE PROJEKTY I DZIAŁANIA WŁASNE FSJ

- zidentyfikowanie najważniejszych obszarów wymagających wsparcia Fundacji i przygotowanie na tej podstawie systemu grantów (Regulamin Grantowy na rok 2021)
- sfinansowanie badań ISKK prowadzących do powstania dokumentu „Pogłębiona analiza danych na temat wykorzystania seksualnego osób małoletnich przez niektórych duchownych oraz zakonników”
- wypracowanie i uzgodnienie zasad współpracy Fundacji z Konferencją Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich w Polsce
- utworzenie i prowadzenie strony internetowej zgloskrywde.pl przygotowanej z Biurem Delegata KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży (więcej na s. 37) oraz telefonu kontaktowego dla pokrzywdzonych
- utworzenie strony wspolnotazezranionymi.pl przygotowanej z Biurem Delegata KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży (więcej na s. 38)
- wydanie publikacji (z Biurem Delegata KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży) „Odpowiedź Kościoła na dramat wykorzystania seksualnego małoletnich. Aspekt prawny. Dokumenty i komentarze”
- sfinansowanie analizy aspektów prawnych przeprowadzonego w latach 2014 i 2018 zbiorczego badania skali przestępstw seksualnych duchownych (ankiety wypełniane przez biskupów oraz przełożonych zakonnych)

Centrum Ochrony Dziecka

Centrum Ochrony Dziecka jest jednostką międzywydziałową działającą przy Akademii Ignatianum w Krakowie. COD wspiera system ochrony dzieci i młodzieży poprzez działania edukacyjne i koncepcyjne, a zwłaszcza:

- opracowywanie nowych programów prewencji, materiałów pomocniczych itd.
- opracowywanie programów szkoleń dla różnych grup docelowych, ich prowadzenie albo merytoryczne lub kadrowe wspieranie innych podmiotów w ich prowadzeniu
- ewaluację programów szkoleniowych i szkoleń
- pomoc superwizyjną i ekspercką dla podmiotów systemu
- prowadzenie studiów podyplomowych z zakresu ochrony dzieci i młodzieży przed wykorzystaniem seksualnym
- działalność badawczą i naukową
- współpracę międzynarodową (wymiana doświadczeń)

SZKOLENIA

W 2020 r. COD przeprowadziło 21 szkoleń z prewencji wykorzystania seksualnego, dojrzałego przeżywania seksualności, ochrony dzieci i młodzieży, m.in. dla:

- katechetów Diecezji Kaliskiej
- instruktorów Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej
- kadry Skautów Europy
- liderów Wspólnoty Emmanuel w Warszawie
- młodych księży Archidiecezji Krakowskiej

- grupy roboczej przygotowującej program profilaktyki dla osób z niepełnosprawnością
- kuratorów
- zgromadzeń żeńskich (dyrektorek dzieł Sióstr Salezjanek we Wrocławiu, Zgromadzenia Sióstr Szkolnych de Notre Dame, wychowawców zgromadzeń wychowawczych Sióstr Boromeuszek Mikołowskich w Mysłowicach, sióstr w ramach spotkania przygotowanego przez komisję charytatywną Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów i Zgromadzeń Żeńskich, sióstr Służebniczek NMP w Katowicach Panewnikach)
- zgromadzeń męskich (kleryków Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie, kadry i alumnów Studium Franciszkańskiego w Krakowie, duszpasterzy młodzieży Zakonu Dominikańskiego w Warszawie, wspólnot Dominikanów w Łodzi i Gdańsku, kleryków jezuickich w Krakowie, braci przygotowujących się do ślubów wieczystych prowincji franciszkańskich)

Inne działania:

Prowadzono kolejne edycje studiów podyplomowych z profilaktyki przemocy seksualnej wobec dzieci i młodzieży:

- Edycja III – 2019/2021 – 32 słuchaczy
- Edycja IV – 2020/2022 – 24 słuchaczy

Pracowały 3 zespoły robocze, przygotowujące:

- program profilaktyczny dla osób z niepełnosprawnością (13 osób)
- system prewencji w katolickich placówkach szkolnych (15 osób)
- program e-learningowy dla liderów młodzieżowych (8 osób)

Przeprowadzono audyt diecezjalnych i zakonnych dokumentów na temat prewencji. Wyniki wraz z rekomendacjami zostaną przekazane na spotkaniach z odpowiedzialnymi za prewencję w poszczególnych diecezjach i zakonach.

W maju 2020 r. uruchomiono adres e-mail: **pomoccod@ignatianum.edu.pl**

- skierowany do osób dotkniętych wykorzystaniem seksualnym w dzieciństwie lub młodości w środowisku kościelnym, szczególnie do tych, które zmagają się ze skutkami tego rodzaju przemocy
- o pomoc zwróciło się 8 osób (4 kobiety i 4 mężczyzn), w sprawach przedawnionych lub nie podlegających prawu państwowemu (po 15 roku życia), szukając wsparcia emocjonalnego oraz duchowego dla siebie i swoich bliskich

Centrum Ochrony Dziecka we wrześniu znalazło się w gronie 8 instytucji z 5 kontynentów, które podpisały Światowe Porozumienie Na Rzecz Ochrony Dzieci i Młodzieży (Global Safeguarding Alliance) ogłoszone 20 listopada 2020 r.

Pracownicy oraz współpracownicy COD opublikowali 6 artykułów i recenzji naukowych, udzielili kilkunastu wywiadów oraz komentarzy do mediów.

Struktury podstawowe

W 2020 roku w prawie wszystkich diecezjach w Polsce i męskich zgromadzeniach zakonnych były powołane i działały „struktury podstawowe”, czyli osoby odpowiedzialne za działania najważniejsze z punktu widzenia reagowania na krzywdę i zapobiegania jej:

- **delegaci ds. ochrony dzieci i młodzieży** (ich głównym zadaniem jest przyjmowanie osób zgłaszających krzywdę i uruchamianie stosownych działań)
- **duszpasterze osób zranionych** (zajmujący się pomocą duszpasterską i wsparciem duchowym pokrzywdzonych, ich bliskich, wspólnot dotkniętym zgorzeniem oraz animacja modlitwy za nie)
- **kuratorzy** (ustalają „plany bezpieczeństwa” i towarzyszą duchownemu, który został oskarżony o wykorzystanie seksualne – od momentu wniesienia oskarżenia aż do zakończenia procesu. Po ewentualnym skazaniu, ustalają nowy plan bezpieczeństwa z uwzględnieniem ustaleń procesowych. Celem kuratora jest pomóc oskarżonemu zrozumieć i zachować nałożone na niego ograniczenia, a po procesie i skazaniu pomóc mu w zmianie modelu życia, by już nigdy nikogo nie skrzywdził)
- **osoby lub zespoły odpowiedzialne za prewencję wykorzystania seksualnego**
- **koordynatorzy Fundacji Świętego Józefa KEP** (zajmują się w diecezji rozpoznaniem potrzeb i stymulowaniem działań, które może wspierać Fundacja)

Osoby tworzące struktury podstawowe są regularnie szkolone (odpowiada za to Koordynator KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży w oparciu merytorycznym o Centrum Ochrony Dziecka i przy udziale finansowym Fundacji Świętego Józefa KEP). Mogą też korzystać z grantów Fundacji w celu wsparcia osób, którym posługują lub wzmocnienia własnych kompetencji.

Działania struktur podstawowych w 2020 roku objęte zostały po raz pierwszy kompleksową ewaluacją, mającą na celu rozpoznanie zakresu działań, kompetencji, trudności, potrzeb itd. Ankiety wypełniło ponad 70% osób działających w strukturach podstawowych. Wynika z nich m.in., że w latach 2019-2020:

- 64% delegatów przyjęło zgłoszenia dotyczące wykorzystania seksualnego przez duchownych
- przyjęto ponad 200 zgłoszeń osób skrzywdzonych w przeszłości (obecnie dorosłych)
- przyjęto ponad 30 zgłoszeń przypadków wykorzystania dziejących się obecnie
- w ponad 30 przypadkach zgłoszenia dotyczyły pokrzywdzonych w sytuacji bezbronności lub zależności
- delegaci mieli kontakt z ponad 270 osobami pokrzywdzonymi

Prawdopodobnie nie wszystkie z tych osób udało się objąć pomocą duszpasterską, bowiem duszpasterze osób skrzywdzonych mieli w 2020 roku regularny kontakt z ok. 40 osobami (trzeba jednak zaznaczyć, że część pokrzywdzonych mogła sobie tego nie życzyć, ponadto ankiety wypełniło mniej duszpasterzy niż delegatów).

Z ewaluacji wynika, że efektywność działania struktur podstawowych jest często osłabiana przez powierzanie odpowiedzialności za nie osobom, które mają już inne, silnie absorbujące obowiązki i zadania w diecezjach lub zgromadzeniach zakonnych.

Inicjatywa „Zranieni w Kościele”

Inicjatywa „Zranieni w Kościele” (ZwK) to istniejący od marca 2019 r. ogólnopolski telefon zaufania i katolickie środowisko wsparcia dla osób dotkniętych przemocą seksualną w Kościele. Tworzą ją świeccy katolicy z troskami o bliźnich skrzywdzonych przez przedstawicieli Kościoła oraz czujący odpowiedzialność za całą wspólnotę (inicjatywa Klubu Inteligencji Katolickiej w Warszawie, Laboratorium „Więzi” oraz Fundacji Pomocy Psychologicznej Pracownia Dialogu).

Telefon wsparcia dla osób dotkniętych przemocą seksualną (800 280 900) działa w każdy wtorek od 19.00 do 22.00. Przy telefonie wsparcia dyżurują psychoterapeuci, wysłuchując osób skrzywdzonych oraz udzielając im wsparcia i informacji o możliwości otrzymania pomocy prawnej, psychologicznej czy duchowej. Osobom dzwoniącym towarzyszy się także w kolejnych rozmowach, już po przekroczeniu bariery anonimowości, a następnie umożliwia się osobisty kontakt ze specjalistami: psychologami i prawnikami. Gdy trzeba, oferowana jest pomoc także w zgłoszeniu nadużycia do właściwych instytucji kościelnych i państwowych.

W 2020 r. na 53 dyżurach odebrano 168 telefonów; dyżurowało łącznie 8 konsultantek i 2 konsultantów.

Telefon był czynny 174 godziny (dodatkowo 4 godzinny dyżur asystencki - 208 godzin).

Do prawnika przekazanych zostało 11 spraw.

Wśród dzwoniących przeważały kobiety. Coraz częściej zdarzały się telefony od zakonnic i zakonników – poza przemocą seksualną zgłaszali też mobbing. W marcu 2020 r. na bazie rocznych doświadczeń sformułowano listę rekomendacji dla władz kościelnych, które zostały rozesłane do wszystkich biskupów w Polsce oraz delegatów diecezjalnych i zakonnych ds. ochrony dzieci i młodzieży.

Od maja 2020 r. prowadzona jest profilowana kampania informacyjna na Facebooku, informująca o działalności telefonu wsparcia ZwK.

W maju 2020 przesłano plakaty Inicjatywy wraz z opisem jej działania do ok. 11 tys. parafii wszystkich diecezji (wsparcie finansowe Fundacji Świętego Józefa KEP).

W wrześniu 2020 zaczęła działać pierwsza w Polsce otwarta grupa wsparcia dla osób zranionych przemocą seksualną w Kościele (obecnie: 5 kobiet, mieszkających w różnych częściach Polski; wsparcie finansowe Fundacji Świętego Józefa KEP).

W grudniu ZwK została uwzględniona w internetowej bazie wiedzy Papieskiej Komisji ds. Ochrony Małoletnich jako jedna z 10 organizacji w Europie zajmujących się ochroną małoletnich przed wykorzystaniem seksualnym – www.tutelaminorum.org.

Regionalny Punkt Konsultacyjny dla Osób Zranionych w Kościele – Poznań

Regionalny Punkt Konsultacyjny dla Osób Zranionych w Kościele z siedzibą w Poznaniu jest miejscem pierwszego kontaktu osób skrzywdzonych z regionu zachodniej i północno-zachodniej Polski z przedstawicielami Kościoła, którzy pragną im pomóc i towarzyszyć. Punkt konsultacyjny tworzą odpowiednio przeszkolone osoby, głównie świeccy.

Punkt został utworzony we wrześniu 2020 r. przez Archidiecezję Poznańską przy współudziale Archidiecezji Gnieźnieńskiej, działa we współpracy z Centrum Ochrony Dziecka w Krakowie przy wsparciu finansowym Fundacji Świętego Józefa KEP.

Zadania Regionalnego Punktu Konsultacyjnego:

- przyjęcie i wysłuchanie osób pokrzywdzonych
- nawiązanie kontaktu z właściwym delegatem przełożonego kościelnego
- informowanie osoby zgłaszającej o procedurach postępowania przewidzianych przez prawo kościelne i prawo państwowe
- wsparcie podczas działań prawnych kanonicznych i państwowych
- umożliwienie kontaktu z prawnikiem, psychologiem i duszpasterzem

W 2020 r. telefon (693 700 645) był czynny w każdą środę w godzinach 17.00-19.00.

Istniała również możliwość kontaktu poprzez mail:
punkt.konsultacyjny@archpoznan.pl

Odbyło się 16 dyżurów.

Dyżurowało 5 konsultantów.

W 7 przypadkach kontakt dotyczył wykorzystania seksualnego.

Do prawników przekazano jedną sprawę, dwie do konsultacji psychologicznej i po jednej do duszpasterza osób pokrzywdzonych i do delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży.

„Ku uzdrowieniu” – grupa wsparcia

Fundacja Towarzystwa Rodzinie w Krakowie rozpoczęła w październiku 2020 r. realizację projektu „Ku uzdrowieniu”. To grupa wsparcia psychologicznego dla osób zranionych wykorzystaniem seksualnym w Kościele (przy wsparciu finansowym Fundacji Świętego Józefa KEP). Celem projektu jest poprawa dobrostanu psychicznego osób pokrzywdzonych w zakresie poczucia osamotnienia i izolacji, udzielanie sobie przez nie wzajemnego wsparcia emocjonalnego, pomoc w osobistym rozwoju i radzeniu sobie z codziennymi trudnościami wynikającymi z faktu wykorzystania seksualnego.

- została stworzona strona internetowa kuuzdrowieniu.pl informująca o grupie i służąca do przeprowadzenia bezpiecznego zgłoszenia do grupy
- informacje przekazano do wszystkich parafii Archidiecezji Krakowskiej (480), do prasy katolickiej i mediów społecznościowych
- w listopadzie 2020 r. rozpoczęła się rekrutacja do grupy (konsultacje psychologiczne osób zgłaszających się do projektu; wszystkie osoby, które wzięły udział w konsultacji zostały zakwalifikowane do grupy)

Instytucje działające na rzecz osób małoletnich dotkniętych przemocą seksualną oraz ochrony dzieci i młodzieży w Kościele w Polsce

— DELEGAT KEP DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY

Abp Wojciech Polak

Metropolita Gnieźnieński i Prymas Polski
Biuro Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży
ks. Piotr Studnicki – kierownik
Marta Dalgiewicz

Skwer kard. Stefana Wyszyńskiego 6
01-015 Warszawa, pok. 212
tel. +48 726 888 112
e-mail: ochrona@episkopat.pl
[www: ochrona.episkopat.pl](http://www.ochrona.episkopat.pl)

— **KOORDYNATOR KEP DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY**

o. Adam Żak SJ

tel.: +48 785 032 106

e-mail: adam.zak@ignatianum.edu.pl

— **DELEGACI DS. OCHRONY DZIECI I MŁODZIEŻY I DUSZPASTERZE OSÓB POKRZYWDZONYCH**

Pełna baza danych delegatów ds. ochrony dzieci i młodzieży oraz duszpasterzy pokrzywdzonych znajduje się na stronie internetowej ochrona.episkopat.pl

— **CENTRUM OCHRONY DZIECKA**

o. Adam Żak SJ – dyrektor

ul. Kopernika 26, 31-501 Kraków

tel.: +48 785 042 123

+48 12 399 96 67

e-mail: cod@ignatianum.edu.pl

pomoccod@ignatianum.edu.pl

www: cod.ignatianum.edu.pl

FUNDACJA ŚWIĘTEGO JÓZEFA KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

Zarząd: **Marta Titaniec, ks. Grzegorz Strzelczyk**

Adres korespondencyjny:

Skwer kard. Stefana Wyszyńskiego 6

01-015 Warszawa

tel. +48 506 687 612 (poniedziałek–piątek, w godz. 9.00–17.00)

e-mail: kontakt@fsj.org.pl

www: fsj.org.pl

REGIONALNY PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB ZRANIONYCH W KOŚCIELE – POZNAŃ

ul. Wieżowa 5 (wejście od ul. Zagórze, budynek przychodni, 2 piętro)

Dyżury odbywają się w każdą środę od godz. 17.00 do 19.00

tel. +48 693 700 645

e-mail: punkt.konsultacyjny@archpoznan.pl

www: archpoznan.pl/pl/punkt-konsultacyjny

INICJATYWA „ZRANIENI W KOŚCIELE”

Bezpłatny telefon wsparcia 800 280 900 we wtorki w godz. 19.00–22.00

e-mail: info@zranieni.info (Kontakt za pośrednictwem poczty elektronicznej służy celom informacyjnym. Osoby zranione proszone są o kontakt telefoniczny)

www: zranieni.info

STRONA zgloskrzywde.pl

Strona powstała, by osobom, które doznały wykorzystania seksualnego w Kościele albo wiedzą o krzywdzie innych dostarczyć podstawowych informacji o ich prawach, wsparciu, na jakie mogą liczyć, procedurach zgłoszeń i możliwościach reakcji na ewentualne zaniedbania ze strony władz kościelnych.

Uwagi do kościelnego systemu zgłoszenia i pomocy pokrzywdzonym można zgłaszać telefonicznie lub e-mailowo:

tel.: +48 571 805 535
– wtorek w godz. 9.00-12.00
– czwartek w godz. 19.00-21.00
e-mail: zgloskrzywde@fsj.org.pl

STRONA wspolnotazezranionymi.pl

Strona prowadzona jest we współpracy z przedstawicielami duszpasterzy osób pokrzywdzonych wykorzystaniem seksualnym w Kościele. Poprzez zamieszczane na tej stronie materiały duszpasterskie, modlitwy i świadectwa chcemy wspierać tworzenie wspólnoty ze zranionymi wykorzystaniem seksualnym.

Strony zgloskrzywde.pl i wspolnotazezranionymi.pl zostały stworzone i są prowadzone przez Biuro Delegata KEP ds. ochrony dzieci i młodzieży oraz Fundację Świętego Józefa Konferencji Episkopatu Polski.

